

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC THEO HƯỚNG CHUYỂN ĐỔI SỐ Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ TRONG BỐI CẢNH MỚI

Trương Đình Bảo Hương
Trường Đại học Sài Gòn

Tóm tắt: Bài viết tập trung hệ thống hóa cơ sở lý luận về quản lý hoạt động dạy học theo hướng chuyển đổi số (CĐS) ở các trường trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục và Cách mạng công nghiệp 4.0. Tác giả phân tích các khái niệm liên quan, các nguyên tắc và nội dung quản lý hoạt động dạy học theo hướng CĐS, đồng thời xác định những yếu tố chủ quan và khách quan tác động đến quá trình này. Kết quả nghiên cứu góp phần cung cấp nền tảng khoa học cho việc xây dựng và triển khai các biện pháp quản lý phù hợp, hướng tới nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển năng lực số của giáo viên (GV) và học sinh (HS), đồng thời thúc đẩy hiện đại hóa công tác quản lý nhà trường trong bối cảnh CĐS hiện nay.

Từ khóa: quản lý giáo dục, hoạt động dạy học, CĐS, trường trung học cơ sở

THEORETICAL FOUNDATION OF MANAGING TEACHING AND LEARNING ACTIVITIES TOWARDS DIGITAL TRANSFORMATION IN JUNIOR HIGH SCHOOLS IN THE NEW CONTEXT

Abstract: This paper systematizes the theoretical foundations of managing teaching activities towards digital transformation in lower secondary schools amid educational reform and the Fourth Industrial Revolution. It analyzes key concepts, management principles, and core components of digital-based teaching management, as well as identifying subjective and objective factors affecting its implementation. The study provides a scientific basis for developing and applying appropriate management measures to enhance educational quality, foster teachers' and students' digital competencies, and promote the modernization of school administration in the current digital transformation context.

Keywords: educational management, teaching activities, digital transformation, lower secondary schools

Nhận bài: 03/03/2026

Phản biện: 20/04/2026

Duyệt đăng: 02/05/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang tác động sâu rộng đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, giáo dục được xác định là một trong những lĩnh vực trọng tâm cần chuyển đổi mạnh mẽ. Nghị quyết số 29-NQ/TW (2013) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo; Quyết định 749/QĐ-TTg (2020) phê duyệt Chương trình chuyển đổi số (CĐS) quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030; cùng nhiều kế hoạch hành động của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Ủy ban nhân dân TP. Hồ Chí Minh đã đặt nền móng cho quá trình CĐS trong ngành giáo dục. Đặc biệt, ở cấp trung học cơ sở, việc quản lý hoạt động dạy học theo hướng CĐS trở thành yêu cầu tất yếu nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển năng lực số cho học sinh (HS) và hiện đại hóa công tác quản lý nhà trường.

Bài viết nhằm hệ thống hóa cơ sở lý luận về quản lý hoạt động dạy học theo hướng CĐS ở các trường trung học cơ sở, đồng thời phân tích các yếu tố ảnh hưởng trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm

2.1.1. Hoạt động dạy học

Dạy học là quá trình tương tác giữa người dạy và người học nhằm thực hiện mục tiêu giáo dục đã định. Trong quá trình này, người học không chỉ tiếp thu kiến thức mà còn phát triển năng lực tư duy và kỹ năng sống.

- Chuyển đổi số: CĐS là quá trình thay đổi tổng thể và toàn diện của cá nhân, tổ chức về cách sống, làm việc và mô hình kinh doanh trên nền tảng công nghệ số.

- Hoạt động dạy học theo hướng CĐS ở trường trung học cơ sở: Lê Ngọc Dũng (2021) nêu: “Dạy học theo hướng CĐS là dạy học có ứng dụng công nghệ số, dữ liệu số nhằm đổi mới nội dung, phương pháp, môi trường và hình thức học tập để nâng cao hiệu quả giáo dục” (tr. 89).

2.1.2. Quản lý hoạt động dạy học theo hướng CĐS ở trường trung học cơ sở

Quản lý: Quản lý là một hệ thống những tác động có mục tiêu, nhằm điều khiển các quá trình xã hội và cá nhân để đạt kết quả mong muốn.

Quản lý dạy học: là một hệ thống những tác động có mục đích, có tổ chức của chủ thể quản lý đến quá trình dạy học nhằm đảm bảo thực hiện mục tiêu giáo dục một cách hiệu quả.

Hoạt động dạy học theo hướng CDS: là quá trình ứng dụng công nghệ kỹ thuật số vào thiết kế, tổ chức và đánh giá dạy học, nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy và phát triển năng lực số cho HS. Quản lý hoạt động dạy học là sự tác động có tổ chức, có định hướng và có mục tiêu của chủ thể quản lý đến quá trình dạy học, nhằm đạt được hiệu quả giáo dục tối ưu. Từ đó, có thể hiểu quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS là quá trình tổ chức, điều hành và giám sát hoạt động dạy học có tích hợp công nghệ số để nâng cao chất lượng, hiệu quả và đáp ứng yêu cầu phát triển năng lực số cho HS.

2.2. Lý luận về Quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS ở trường trung học cơ sở

2.2.1. Về hoạt động dạy học theo hướng CDS

- Vai trò của hoạt động dạy học theo hướng CDS

Hoạt động dạy học theo hướng CDS có vai trò quan trọng trong việc đổi mới phương pháp, phương tiện và môi trường học tập. Đây không chỉ là công cụ hỗ trợ mà còn là động lực thúc đẩy việc phát triển năng lực tự học, năng lực công nghệ, khả năng tư duy phản biện và kỹ năng giải quyết vấn đề của HS. Đối với GV, CDS giúp cá nhân hóa việc dạy, quản lý lớp học hiệu quả và tiếp cận các nguồn tài nguyên phong phú. Đối với nhà trường, đây là yếu tố chiến lược nhằm hiện đại hóa công tác giáo dục, gắn kết nhà trường với xã hội và chuẩn hóa theo xu thế toàn cầu.

Hoạt động dạy học theo hướng CDS không chỉ nâng cao chất lượng giáo dục mà còn phát triển kỹ năng thiết yếu cho HS, tăng cường khả năng tiếp cận và chia sẻ, cũng như cải thiện hiệu quả quản lý giáo dục.

- Mục tiêu của hoạt động dạy học theo hướng CDS. Mục tiêu của hoạt động dạy học theo hướng CDS bao gồm: (1) Nâng cao hiệu quả giảng dạy thông qua công nghệ số; (2) Phát triển năng lực số cho HS và GV; (3) Đảm bảo tính công bằng trong tiếp cận tri thức; (4) Xây dựng môi trường học tập linh hoạt, sáng tạo và chủ động. Bên cạnh đó, hoạt động này còn giúp thực hiện các định hướng đổi mới của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018,

đặc biệt trong việc phát triển phẩm chất và năng lực người học.

- Nội dung của hoạt động dạy học theo hướng CDS

+ Cải tiến các thiết bị, dụng cụ hỗ trợ học tập: CDS yêu cầu nâng cấp và cải tiến thiết bị học tập để tạo ra môi trường học hiệu quả hơn: Công nghệ giáo dục, sử dụng bảng tương tác, máy chiếu thông minh, và thiết bị thực tế ảo để mang đến trải nghiệm học tập sinh động.

+ Cải tiến phương pháp giảng dạy: CDS cũng yêu cầu đổi mới phương pháp giảng dạy để phù hợp với xu hướng hiện đại: Kết hợp giữa học trực tiếp và học trực tuyến, cho phép HS học theo nhịp độ riêng.

+ Cải tiến nội dung học tập: Nội dung học tập cũng cần được cập nhật để phản ánh sự thay đổi trong thế giới hiện đại: Tài liệu số, phát triển và cung cấp tài liệu học tập dưới dạng số hóa, bao gồm video, bài giảng trực tuyến và mô phỏng; Học tập cá nhân hóa, tạo ra các lộ trình học tập cá nhân hóa dựa trên nhu cầu và khả năng của từng HS; Khuyến khích sử dụng các nguồn tài nguyên giáo dục mở (OER) để HS có thể truy cập và học hỏi từ nhiều nguồn khác nhau.

2.2.2. Quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS ở trường trung học cơ sở

- Tầm quan trọng của quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS. Quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS có vai trò toàn diện và mang tính quyết định đối với sự thành công của tiến trình đổi mới giáo dục. Nó không chỉ tác động đến chất lượng dạy học, nâng cao năng lực của GV và HS, mà còn góp phần hiện đại hóa công tác quản lý nhà trường, đưa hoạt động giáo dục đi vào nền nếp, khoa học và hiệu quả. Có thể khẳng định rằng, nếu coi CDS là động lực của đổi mới giáo dục, thì quản lý chính là “bộ não” định hướng và điều hành để động lực đó phát huy hết tác dụng, tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển bền vững của hệ thống giáo dục trong kỷ nguyên số.

- Lập kế hoạch hoạt động dạy học theo hướng CDS. Việc lập kế hoạch cần dựa trên: khảo sát năng lực số hiện tại; xác định mục tiêu dài hạn; lựa chọn công cụ, phương tiện; phân bổ nguồn lực; tổ chức tập huấn; và dự phòng các rủi ro. Kế hoạch phải linh hoạt, khả thi và gắn với thực tế nhà trường.

Việc lập kế hoạch này sẽ giúp đơn vị giáo dục triển khai hoạt động dạy học theo hướng CDS một cách hiệu quả, đáp ứng nhu cầu của HS trong thời đại công nghệ.

- Tổ chức hoạt động dạy học theo hướng CDS. Quản lý tổ chức bao gồm: phân công nhiệm vụ cho GV; xây dựng lộ trình triển khai; thiết lập mô hình lớp học số; tổ chức tập huấn định kỳ và thiết lập các tổ công nghệ số hỗ trợ chuyên môn.

Việc tổ chức hoạt động dạy học theo hướng CDS cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các thành viên trong nhà trường. Bằng cách xây dựng cơ cấu tổ chức rõ ràng, tổ chức các chuyên đề và tập huấn, đơn vị giáo dục sẽ tạo ra môi trường học tập hiện đại và hiệu quả.

- Chỉ đạo hoạt động dạy học theo hướng CDS

+ Xây dựng tầm nhìn và chiến lược: Đặt ra mục tiêu dài hạn cho việc CDS trong giáo dục, nhấn mạnh tầm quan trọng của công nghệ trong việc nâng cao chất lượng giáo dục. Phát triển kế hoạch cụ thể, bao gồm các bước triển khai, nguồn lực cần thiết, và thời gian thực hiện. Đảm bảo rằng chiến lược này được thông báo rõ ràng đến toàn bộ cán bộ, GV và HS.

+ Tạo môi trường thuận lợi: Cơ sở hạ tầng: Đầu tư vào thiết bị công nghệ và hạ tầng mạng để hỗ trợ việc dạy học trực tuyến. Văn hóa học tập: Khuyến khích một môi trường học tập cởi mở, nơi GV và HS cảm thấy thoải mái khi thử nghiệm với công nghệ mới. Hỗ trợ từ phụ huynh: Tạo sự đồng thuận và hỗ trợ từ phụ huynh trong quá trình CDS.

+ Phát triển năng lực: Đào tạo GV: Tổ chức các khóa đào tạo về công nghệ, phương pháp giảng dạy hiện đại và cách sử dụng các công cụ hỗ trợ học tập.

- Kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học theo hướng CDS

Việc kiểm tra và đánh giá hoạt động dạy học theo hướng CDS là rất quan trọng để đảm bảo rằng các mục tiêu giáo dục được thực hiện hiệu quả, đồng thời tạo điều kiện cho sự phát triển liên tục của GV và tổ chuyên môn. Cần thiết lập tiêu chí đánh giá, xác định các tiêu chí cụ thể cho cả tổ chuyên môn và GV để đảm bảo tính khách quan và minh bạch trong việc đánh giá. Tổ chức đánh giá định kỳ: Lập lịch đánh giá định kỳ để theo dõi tiến độ và hiệu quả hoạt động, từ đó có thể điều chỉnh kịp thời.

+ Cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện: Cơ sở hạ tầng công nghệ: Đảm bảo có hệ thống mạng internet ổn định và nhanh chóng, giúp GV và HS truy cập tài nguyên trực tuyến. Thiết bị học tập: Cung cấp đầy đủ máy tính, máy chiếu, bảng tương tác và thiết bị thực tế ảo để phục vụ việc giảng dạy và học tập. Phần mềm giáo dục: Sử dụng các phần mềm quản lý lớp học, ứng dụng học tập và nền tảng trực tuyến để hỗ trợ quá trình dạy học.

+ Công tác bồi dưỡng đội ngũ cốt cán: Đào tạo liên tục: Tổ chức các khóa đào tạo định kỳ cho đội ngũ GV cốt cán về công nghệ thông tin và phương pháp giảng dạy hiện đại.

+ Các chế độ chính sách: Chính sách đầu tư: Đảm bảo có ngân sách hợp lý cho việc mua sắm thiết bị, phần mềm và tổ chức các hoạt động bồi dưỡng. Chính sách khuyến khích: Thiết lập các chính sách khuyến khích GV và HS tham gia vào quá trình CDS, như các giải thưởng cho những sáng kiến tốt.

+ Môi trường sư phạm: Văn hóa học tập: Tạo ra môi trường học tập cởi mở, khuyến khích sự sáng tạo và đổi mới trong giảng dạy. Hỗ trợ từ phụ huynh: Khuyến khích sự tham gia của phụ huynh trong việc hỗ trợ HS học tập qua công nghệ, từ đó tạo nên một cộng đồng học tập vững mạnh.

+ Quản lý các điều kiện hỗ trợ hoạt động dạy học: Theo dõi và đánh giá: Thiết lập hệ thống theo dõi và đánh giá các điều kiện hỗ trợ, từ cơ sở vật chất đến chính sách và môi trường sư phạm.

2.3. Các yếu tố tác động

Các yếu tố tác động đến quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS được chia thành hai nhóm: chủ quan và khách quan.

Nhóm yếu tố chủ quan bao gồm: nhận thức và năng lực số của cán bộ quản lý, GV; năng lực lãnh đạo của Ban giám hiệu; động cơ, thái độ học tập của HS. Đây là yếu tố then chốt quyết định mức độ thành công trong triển khai CDS.

Nhóm yếu tố khách quan gồm: chính sách và cơ chế hỗ trợ của các cấp quản lý giáo dục; hạ tầng công nghệ thông tin; sự phối hợp giữa nhà trường – gia đình – xã hội; và bối cảnh xã hội sau đại dịch Covid-19. Những yếu tố này tạo nên môi trường thuận lợi hoặc rào cản cho việc thực hiện quản lý hoạt động dạy học theo hướng CDS.

III. KẾT LUẬN

CĐS trong giáo dục là xu thế tất yếu nhằm hiện đại hóa hoạt động dạy học và quản lý giáo dục. Ở cấp trung học cơ sở, quản lý hoạt động dạy học theo hướng CĐS không chỉ dừng ở việc sử dụng công nghệ, mà là sự đổi mới toàn diện từ tư duy quản lý, phương pháp giảng dạy đến cơ chế kiểm tra – đánh giá. Việc triển khai hiệu quả đòi hỏi sự đồng bộ giữa hạ tầng, nhân lực, cơ chế chính sách và văn hóa học tập số. Đây là cơ sở lý luận để tiếp tục nghiên cứu, xây dựng các biện pháp quản lý phù hợp trong bối cảnh giáo dục Việt Nam hiện nay.

Quản lý hoạt động dạy học theo hướng CĐS ở trường trung học cơ sở chịu ảnh hưởng bởi cả

yếu tố chủ quan và khách quan. Các yếu tố chủ quan như nhận thức, năng lực quản lý và cơ sở vật chất tạo ra nội lực bên trong, trong khi các yếu tố khách quan như chính sách, sự phối hợp của các bên liên quan và sự chia sẻ kinh nghiệm đóng vai trò là động lực bên ngoài. Sự kết hợp hài hòa của cả hai nhóm yếu tố này sẽ quyết định mức độ thành công trong việc tổ chức, điều hành và phát triển hoạt động dạy học số hóa. Vì vậy, để đạt hiệu quả cao, các trường cần đồng thời nâng cao nhận thức, phát triển năng lực quản lý và đầu tư hạ tầng, song song với việc tranh thủ sự chỉ đạo, hỗ trợ của cấp trên và phát huy sự đồng hành từ gia đình, xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Thông tin và Truyền thông (2020). *Chương trình CĐS quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022). *Kế hoạch tăng cường ứng dụng CNTT và CĐS trong giáo dục giai đoạn 2022–2025*.
- Nguyễn Công Khanh (2022). *Đổi mới quản lý giáo dục trong bối cảnh CĐS*. Tạp chí Giáo dục.
- Lê Văn Hào. (2019). *Quản lý hoạt động dạy học ở trường trung học cơ sở trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0*. Tạp chí Giáo dục, (453), 23–27.
- Lê Văn Hào (2019). *Năng lực số của GV trong bối cảnh CMCN 4.0*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Công Khanh. (2022). *Quản lý CĐS trong trường phổ thông: Thực tiễn và định hướng*. Tạp chí Thiết bị Giáo dục, (255), 15–20.